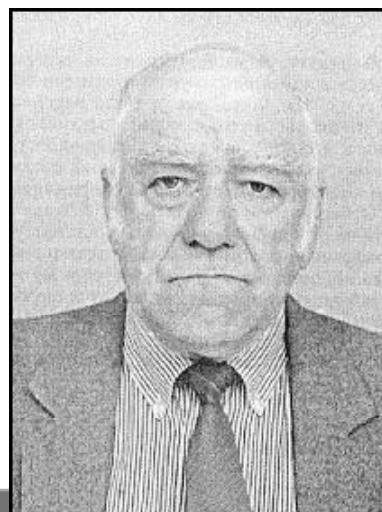

В ПАМЕТ НА ПРОФЕСОР ДОНЧО ДОНЧЕВ

IN MEMORIAM

За всеки един от нас житейското време отминава различно. Часовникът на земното ни съществуване е безкомпромисно строг. Но дали е справедлив? Не знам кой го настройва, но знам, че работи безупречно. И безаварийно, за съжаление.

Ние, географите, какво ли не бихме дали, за да повредим механизма му. За да отложим отмерването на дванадесетия час за приятеля, съмишленика и Географа Дончо Дончев. Не го титулувам професор. Не защото не заслужава (Боже, Господи!), а защото за нас името му е еквивалент на званието. Кой от всички ни би могъл да се похвали с това? На кой от нас собственото име е синоним на научност, перфекционизъм, самокритичност и доброта?

Тя лъха от Шереметевския въздух, обгрижващ търновските скали. Като духовна пулсация и мъничка хранилка на надеждата. Като гарант, че в забързания индивидуализирано-механизиран свят има и оазиси на доброта. В които всеки, жадуващ географската живителна сила, би могъл да отпие глътка вода. И онази мъдрост, след която ще дойде потокът от думи, деликатни съвети, научни идеи и ... скромност.

Професор Дончо Дончев, който сега вероятно ни гледа отгоре добродетелно-стимулиращо, е феномен в географската наука. Като амалгама от естетическа народност и научен консерватизъм. Народността му закваска е в основата на необятните му познания. Досетът с голямата наука е житейската му провокация. Но той с неизменното си чувство за хумор и прословутата усмивка, зад която надничат неоспорима ерудиция, съумяваше да скъсява разстояния. Приемаше ни като свои. Не, като равни. Колко други биха го направили? Това ни радваше, но и стимулираше. Да се доказваме и себедоказваме. Да бъдем като него.

Приелите географията за своя орис знаят неговото битие. Географската гилдия, особено учителската, е изпробвала качествената марка на неговото име. За жалост, трагичният повод ни задължава да щрихираме пребогатия му откъм слънце, радост, тежоби и наука, живот.

***

Професор Дончо Дончев е роден на 12 февруари 1934 г. в с. Шереметя, област Великотърновска. Средното си образование завършва в гр. Велико Търново. От 1953 до 1958 г. е студент по география в Софийския университет "Св. Климент Охридски". Завършва специализация по икономическа география. От 1958 до 1963 г. работи като преподавател в Строителен техникум, гр. Велико Търново. През април 1963 г. постъпва на работа като научен сътрудник в Географския институт при БАН – София, секция "Икономическа география".

Насочва се към изследване на отрасловата и териториалната организация на промишлеността в България, на нейното влияние върху околната среда. Важно научно и методологическо значение имат многобройните му трудове, посветени на социално-икономическото райониране на страната. Ценни за социално-икономическата география у нас са научните му проучвания на отделни социално-икономически микрорайони (Великотърновски, Полскотърнбешки, Павликенски и пр.) и райони (Янтренски, Випско-Осъмски и др.).

Значителен научен принос имат изследванията на професор Дончо Дончев за влиянието на структурата на промишлеността върху демографското развитие на селищата от различни географски ареали на България, за развитието на производството и формирането на териториално-производствените комплек-

си, за състоянието на формите на териториална организация на промишленото производство и т.н.

От 1974 г. е доктор по география, а от 1976 г. старши научен сътрудник II степен. През 1991 г. Дончо Дончев е избран за старши научен сътрудник I степен, а през 1997 г. – за професор във Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий".

Научната кариера на професор Дончев е свързана с многобройните му участия, като представител на българската географска мисъл, в международни конгреси, конференции, симпозиуми, работни срещи, семинари. Сред тях се открояват участията му в XXIII конгрес на Международния географски съюз, проведен в Москва, в XXIV конгрес (Париж), VIII конгрес на Географското дружество на страните от ОНД, четирите българо-британски, двата българо-американски, двата българо-югославски географски семинара, международните работни конференции, проведени в Париж, Сен Валери сюр Сом, Тулуза и т.н. Докладите, изнесени на тези научни форуми, са посрещани с интерес и одобрение от географската общественост и са цитирани многократно от наши и чужди учени.

Творчеството на проф. Дончо Дончев включва над 100 научни и над 60 научнопопулярни студии, статии и доклади. Той е автор на 15 карти в Националния атлас на НР България, на 6 карти в атласа на гр. София и Софийската агломерация, на 3 карти в атласа на страните от Централна и Източна Европа.

Творческата дейност на проф. Дончо Дончев е свързана с усилен изследователска работа в областта на социално-икономическото планиране и с разработване на въпросите на устойчивото развитие.

Той е един от най-активните популяризатори и пропагандатори на географски знания в България. Дългогодишен редактор е на списание "География", редактор на научното издание на Географския институт при БАН – "Проблеми на географията", на тритомника "География на България", на комплексния географски труд "Физическа и социално-икономическа география на България" (1998).

Доброто познаване на проблемите на географията и на нейната същност предопределят активното му присъствие както в научната, така и в образователната географска сфера. Професор Дончо Дончев е водещ автор на многобройни колективи, разработили учебници и учебна документация по география за нуждите на средното училище. Написаните под негово ръководство и с активното му участие учебници по география и икономика за IX, X и XII клас са предпочитани от българските учители и ученици.

Дълги години основно помагало за кандидатс-т-вашите с география във висшите училища е неговата "Физическа и социално-икономическа география на България", издадена в многохиляден тираж и претърпяла над 15 издания.

За нуждите на учебния процес във висшето училище професор Дончо Дончев разработи и публикува (в съавторство) университетски учебници по "География на световното стопанство" (1991), "Геоикономика" (2002), "География на производството и световното стопанство" (2003), "География на туризма на България" (2008) и др. Появили се в момент, когато нуждата от систематизирани географски знания за световната икономика, предизвикана от отварянето на страната ни към околния свят, е изключително голяма, те за кратко време се превърнаха в основен източник на знания за студенти и учители по география.

Като преподавател по социално-икономическа география във Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий", Шуменския университет "Епископ Константин Преславски", Софийския университет "Св. Климент Охридски" и УНСС – София, професор Дончев задълбочено, обективно и критично акцентираше върху най-актуалните проблеми на географската наука.

Чел е лекции в Сорбоната в Париж, в университетите в Руан и Хавър, Франция.

Неговите лекции провокираха интереса на многобройните му студенти и определяха насоката на бъдещата им специализация. Професор Дончо Дончев е подготвил десетки дипломанти, реализирали се впоследствие в географското поприще.

През 1989–1991 г. е заместник-директор на Географския институт при БАН, през 1991–1993 г. негов директор, а през 1997–1999 г. – ръководител на катедра "География" във ВТУ "Св. св. Кирил и Методий".

Професор Дончев бе дългогодишен член на Специализирания научен съвет по география, на Научната комисия по геологически и географски науки при ВАК и рецензент на дисертационни и хабилитационни процедури.

Беше член на работни комисии на Международния географски съюз.

Неизчерпаемата му енергия беше пословична. Както и отвореността му към проблемите на всеки.

***

Ако имате път за Варна, на 3 км след Велико Търново е с. Шереметя. В най-високата му част има разклон за с. Арбанаси. Географският Ви инстинкт е вероятна провокация да натиснете педала на спирачките на автомобила си. И вероятно ще отбиете до известното ни историческо селище. Малко след разклона за Арбанаси намалете. И погледнете на изток. Където Слънцето огрява склона. Дончо ни чака под клонестия орех. Зная, че ще спрете. Ако не носите цветя, просто постойте и помълчете. Смирено и почтително. Той ще Ви разбере. Нали все пред приятели споделяме най-съкровениите си грижи и тежоби? После ще Ви бъде по-леко.

Доц. д-р **Атанас Дерменджиев**
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“